Təhsil sahəsində əməkdaşlıq dövlətlərarası münasibətlərin inkişafında mühüm yer tutur

24-25 may tarixlərində Həştərxanda "Xəzər rəqəmsal iqtisadiyyat dövründə" Beynəlxalq elmi-praktik forum keçirilmişdir. Forumda Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin – UNEC-in professoru, Elmi fəaliyyətin təşkili və idarə olunması departamentinin direktoru Zahid Fərrux oğlu Məmmədov da iştirak etmişdir. Biz də "İqtisadiyyat" qəzeti olaraq Zahid müəllimlə görüşüb, təəssüratlarını bölüşdük, forum haqqında, onun əsas mövzusu, müzakirə olunan məsələlərlə bağlı söhbət etdik. Həmin müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Zahid müəllim, bildiyimiz kimi, bu yaxınlarda Həştərxanda 2 gün davam edən forumda iştirak etdiniz. İstərdik həmin forum haqqında oxucularımızı da məlumatlandırasınız, təəssüratlarınızı bölüşəsiniz.

- Bəli, biz bu yaxınlarda Həştərxanda olduq və orada bizi çox yüksək səviyyədə qarşıladılar. Moskva Beynəlxalq Hüquq İnstitutunun və Həştərxan Dövlət Universitetinin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə əsas mövzu rəqəmsal iqtisadiyyatda Xəzər dənizinin rolu ilə əlaqədar idi. Orada Həştərxanın dövlət rəsmiləri, Azərbaycan başda olmaqla Rusiya, Qazaxıstan, Türkmənistan və İran – 5 ölkə, həmçinin Xəzərə maraq göstərən və Xəzər mövzusunda tədqiqat işləri həyata keçirən elm xadimləri iştirak edirdilər. Forumda xüsusi olaraq rəqəmsal iqtisadiyyatda təhsil, elm, biznes, Xəzəryanı ölkələrin rəqəmsal iqtisadiyyatı çərçivəsində trans-sərhəd əlaqələri kimi məsələlər əsas müzakirə mövzusu idi.

Forumda mənimlə bərabər UNEC-in İKT və rəqəmsal iqtisadiyyat kafedrasının müdiri, akademik Əli Abbasov da iştirak edirdi. O, "Bir Kəmər Bir Yol" təşəbbüsü üzrə rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı və perspektivləri mövzusunda plenar iclasda çıxış etdi və Azərbaycanda rəqəmsal iqtisadiyyatın sürətli inkişafından, ölkədə və regionda rəqəmsal transformasiya prosesinin və bu istiqamətdə elmi-texniki tədqiqatların aparılmasında Azərbaycanın rəqəmsal potensialından danışdı. Onun plenar iclasda məruzəsi forum iştirakçılarının ciddi marağına səbəb oldu.

Tədbirdən öncə isə Həştərxan Dövlət Universitetinin rektoru Konstantin Markelovla da bizim görüşümüz oldu. Biz ona bəzi təkliflərimizi bildirdik və bu təkliflər çox böyük razılıqla qarşılandı.

- Təkliflər əsas olaraq nədən ibarət idi?

- Bizim əsas təklifimiz Xəzəyanı ölkələrin iqtisadiyyatı mövzusunda jurnalın nəşri ilə əlaqədar idi. Bu təklif UNEC-in rektoru Ədalət Muradov tərəfindən irəli sürülmüşdü və Konstantin Markelov tərəfindən də dəstəkləndi. O, bunun çox gözəl bir təklif olduğunu qeyd etdi. Hətta jurnal barədə təklifi hörmətli Markelov K.A. plenar iclasda da səsləndirdi və qeyd olundu ki, jurnalın beynəlxalq elmimetrik bazalara daxil olması ilə bağlı da ciddi işlər görüləcəkdir. Onlar bizə çox ciddi dəstək verəcəklərini də bildirdilər. Çünki Xəzəryanı ölkələrin iqtisadiyyatı ilə əlaqədar ixtisaslaşmış jurnal tapmaq bir qədər çətindir. Burada Xəzərlə əlaqədar bütün məsələlər öz əksini tapacaqdır.

Digər bir təklif isə növbəti forumun Azərbaycanda keçirilməsi ilə əlaqədar idi. Bu təklifdə UNEC rektoru Ədalət müəllim tərəfindən irəli sürülmüşdü. Mən bununla əlaqədar Astraxan-24 televiziyasında da çıxış etdim, fikirlərimi geniş şəkildə bildirdim.

- Qeyd etdiyiniz jurnalın nəşri, təşkilati işləri nə zamana planlaşdırılır və əsasən hansı dillərdə nəşr olunması nəzərdə tutulur?

- Jurnalla əlaqədar müvafiq texniki-təşkilati işlərə yaxın zamanlarda başlanılacaq. Hazırda biz bununla bağlı Elmi Şuranın təsdiqini gözləyirik. Şuranın təsdiqindən sonra isə qısa müddətdə redaksiya heyəti təşkil olunacaq. Redaksiya heyətinə İtaliyadan alimlərin də cəlb olunması nəzərdə tutulur. Jurnalla bağlı Clarivate Analytics şirkəti ilə də müvafiq danışıqlar aparılır (14 iyul 2017-ci il tarixində "Universitetlərdə elmi fəaliyyətin müasir idarəetmə modeli" mövzusunda UNEC-də keçirilən beynəlxalq elmi-praktik konfrans çərçivəsində).

Jurnalın nəşri 3 dildə nəzərdə tutulur: Azərbaycan, rus və ingilis. Jurnalın əsas təsisçisi UNEC olduğundan Azərbaycan dili mütləq şəkildə jurnalda öz əksini tapacaq. Lakin Xəzəryanı ölkələr dedikdə, Qazaxıstan, Türkmənistan və İranın da buraya daxil olduğunu nəzərə alsaq, türk dili də ora əlavə oluna bilər. Çünki bu ölkələrdə türkdilli çoxsaylı tədqiqatçılar var. Bu məsələlər ətraflı müzakirə olunacaq. Qeyd etdiyim əsas 3, yaxud 4 dildən istifadə ediləcək. Mən inanıram ki, yaxın müddətdə jurnal öz sözünü deyəcək. Arzumuz odur ki, bu jurnal iş adamlarına, elm xadimlərinə, hökumət nümayəndələrinə gələcək fəaliyyətlərində köməkçi olsun, istiqamət verə bilsin.

- Bayaq qeyd etdiniz ki, növbəti forumun ölkəmizdə keçirilməsi təklif olundu və dəstəkləndi. İstərdik bu barədə bir qədər məlumat verəsiniz.

- Bəli. Biz artıq növbəti forumun Azərbaycanda keçirilməsinə hazırlaşırıq. Hətta biz yalnız Xəzəryanı deyil, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına daxil olan ölkələri də bura daxil etməyi düşünürük. Forumun növbəti ilin may ayında ölkəmizdə keçirilməsi planlaşdırılır. Xəzəryanı ölkələrdə fəaliyyət göstərən şirkətlər də bu işdə bizə dəstək göstərəcəklər. Bu forum həm biznes fəaliyyətinə, həm də elmi-tədqiqatlara çox kömək edəcək. Onu da qeyd edim ki, Həştərxan Dövlət Universitetinin Xəzərlə bağlı tədqiqat işləri sahəsində 6-ya yaxın mərkəzi mövcuddur. Orada çox güclü tədqiqatçılar var, o cümlədən ADU-nun professoru, Xəzər mövzusunda nüfuzlu tədqiqatçı Usmanov R.X. bizimlə əməkdaşlıq edəcək. İnanıram ki, bizdə də bu sahədə çoxsaylı elmi-tədqiqatlara imza atılacaq.

- Təbii ki, bu sahədə birgə elmi-tədqiqatların aparılması hər iki ölkə üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan məsələlərdəndir. Bəs, bu məsələ ilə bağlı forumda hansısa təkliflər, yaxud fikirlər səsləndirildimi?

- Əlbəttə. İlk olaraq qeyd edim ki, Həştərxanda Azərbaycana qarşı fikirlər çox yüksəkdir. Orada Azərbaycan biznesi çox yüksək səviyyədə inkişaf edib. Azərbaycan və Həştərxan arasında böyük müqavilələrə əsaslanan xüsusi əlaqələr mövcuddur. Xüsusilə cənab Prezident İlham Əliyevin Həştərxan Dövlət Universitetinin fəxri professoru olması ölkəmizə qarşı formalaşan müsbət fikirlərin əsasında dayanır. Bu, bizim üçün də böyük sevinc və fəxrdir. Prezident İlham Əliyevin bu sahədə fəaliyyəti də forumda xüsusi olaraq vurğulandı.

Onu da qeyd edim ki, Həştərxan Dövlət Universitetində 500-dən çox azərbaycanlı oxuyur, azərbaycanlıların orada böyük fəaliyyəti var. Xüsusilə Həştərxanda Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyəti təqdirəlayiqdir. Fond tərəfindən burada məktəb və bağça tikilib istifadəyə verilib. Orada Azərbaycan dili üzrə tədqiqat mərkəzi də fəaliyyət göstərir. Sevindirici haldır ki, Həştərxanda Nəsiminin 650 illiyinə həsr olunmuş tədbirin keçirilməsi də nəzərdə tutulmuşdur.

- Xəzəryanı ölkələr, ümumiyyətlə isə Xəzərlə bağlı UNEC çərçivəsində tədqiqatların hazırki səviyyəsi ilə bağlı nə deyə bilərisiniz?

- Tək UNEC yox, ümumiyyətlə ölkəmizdə bu sahədə tədqiqatlar ayrı-ayrılıqda var, lakin bütöv, sistematik şəkildə tədqiqat, demək olar ki, yoxdur. Buna görə də hazırda UNEC-də Xəzər Araşdırmaları Mərkəzinin yaradılması üzərində çalışmalar gedir. Buraya Xəzərlə əlaqədar ciddi tədqiqatçılar dəvət olunacaq, Xəzəryanı ölkələrlə bağlı elmi-tədqiqat işlərinə ciddi imza atılacaqdır.

Bu gün bizim bütün İran, yaxud Qazaxıstan və digər Xəzəryanı ölkələr haqqında çox ciddi məlumatlarımız olmalıdır. Biz bəzən ölkəmizə, inkişafımıza və iqtisadiyyatımıza heç bir təsiri və əlaqəsi olmayan ölkələr haqqında məlumatlar əldə edirik. Təbii ki, bu, heç də pis hal deyil, lakin Xəzəryanı, yaxud ətrafımızda olan ölkələr haqqında tam dolğun məlumata malik deyilik. Xəzərlə bağlı texniki sahədə tədqiqatlar aparılsa da, biz əsas olaraq iqtisadi sahədə tədqiqatların aparılmasına diqqəti yönəltməliyik. Xəzərə yaxın ərazidə yaşamağımıza baxmayaraq, bu sahədə tədqiqatlar istənilən səviyyədə deyil. Xüsusilə Həştərxanda olarkən qarşılaşdığım bir vəziyyət bu məsələ ilə əlaqədar məni daha da məyus etdi. Ona görə düşünürəm ki, bununla bağlı ciddi düşünməyə dəyər.

- Həştərxanda sizi məyus edən məsələ tam olaraq nə ilə bağlı idi?

- Həştərxanda biz kitab mağazasında olduq. Mən orada bir çox kitablarla tanış oldum və Xəzərlə bağlı çox ciddi tədqiqatlara rast gəldim. Həqiqətən, çox təəssüfləndim ki, Həştərxanın çox güclü alimlərini tanımamışam və ölkəmizdə də onları tanıyanlar çox azdır, bəlkə də heç yoxdur. Oranın zəngin kitabxanasından bizim yararlanmağımız çox faydalı ola bilər. Həmçinin, biz Həştərxan Dövlət Universitetində UNEC olaraq bizim üçün bir guşənin açılması və kitablarımızın, elmi-tədqiqat işlərimizin tanıdılması ilə bağlı danışdıq. Çox istərdim bu sahədə də qarşılıqlı işlər görülsün, bizim ədəbiyyatlar onların kitabxanalarında və eynilə onların da ədəbiyyatları bizim kitabxanalarda olsun. Biz Həştərxanın və Azərbaycanın Xəzərlə əlaqədar güclü tədqiqatçılarının qarşılıqlı əməkdaşlığını da planlaşdırırıq. Onların səyini birləşdirib, ortaya güclü məhsul çıxarmağı hədəfləyirik.

Orada məni sevindirən məsələ də oldu. Belə ki, Həştərxan Dövlət Universitetinin kitabxanasında akademik Z.Səmədzadənin kitablarına rast gəldim və bu kitablara böyük marağın şahidi oldum.

- Azərbaycan durmadan inkişaf edən, iqtisadi baxımdan öz sözünü deməyi bacaran və beynəlxalq arenada artıq tanınan bir ölkədir. Bu baxımdan Forum iştirakçılarının ölkəmizlə bağlı təəssüratları barədə nə deyə bilərisiniz?

- Çox sevindirici haldır ki, orada ölkəmizə qarşı böyük rəğbətin və məhəbbətin şahidi oldum. Təbii ki, burada ilk olaraq cənab prezidentimizin rolunu xüsusi qeyd etməliyik. Onun gərgin səyləri və aparılan düzgün siyasətin nəticəsidir ki, bu gün ölkəmizi tanıyırlar, sevirlər, maraq göstərirlər. Lakin təəssüflə qeyd etməliyəm ki, hələ də ölkəmiz haqqında yetərli bilgiyə sahib olmayan insanlar, ölkələr var. Bu isə yanlış düşüncələrin formalaşması ilə, yaxud yanlış yönləndirilmə ilə nəticələnir. Hətta forumda da mən bunun şahidi oldum. Orada İtaliya universitetlərindən birinin professoru B.Leymsidor mənə Azərbaycanla əlaqədar sual verdi. O, bildirdi ki, Azərbaycanda böyük inkişaf və dəyişikliklərdən bəhs etdiniz, lakin Azərbaycanın iqtisadiyyatının əsasını Rusiyada yaşayan azərbaycanlılar tərəfindən göndərilən vəsaitlər təşkil edir. Təbii ki, bu sual tamamilə onun məlumatsızlığı ilə bağlı idi. Mən isə ona məlumat xarakterli çox əsaslı bir cavab verdim. Bildirdim ki, siz yanılırsınız. Mən ilk növbədə sizi Azərbaycana dəvət edirəm ki, ölkəmizlə yerində tanış olasınız. Qeyd etdim ki, Azərbaycanın ixracatında birinci sırada İtaliyadır. Problemli ölkə olsaydıq, sizə bu qədər məhsul istehsal etməzdik. Bizim istehsal etdiyimiz məhsullar dünyada rəğbətlə qarşılanır. Unutmayın ki, Azərbaycan bu gün kreditor ölkədir. İnvestisiyalar həyata keçirir və dünyada "Made in Azerbaijan" brendi ilə tanınır. Forumun sonunda həmin şəxs yaxınlaşıb məlumat üçün mənə təşəkkürünü bildirdi və bu barədə məlumatlı olmadığını dedi. Buna görə də düşünürəm ki, Azərbaycan haqqında məlumatların xarici dillərdə geniş ictimaiyyətə çatdırılmasına ehtiyac var.

- Zahid müəllim, son olaraq əlavə etmək istədiyiniz nəsə varmı?

- Mən çox istərdim ki, "İqtisadiyyat" qəzetində hər dəfə Rusiyanın regionları ilə bağlı materiallar, Xəzəryanı ölkələrlə əlaqədar icmal xarakterli məlumatlar əks olunsun. Hesab edirəm ki, gələcəkdə "İqtisadiyyat" qəzetində Həştərxana həsr olunmuş xüsusi bir səhifə də ayıra bilərik.

- Təşəkkürlər, Zahid müəllim.

Müsahibəni apardı:
Mətanət Hüseynova

Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı yeni layihənin icrasına başladı

Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı İB Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının 2019-cu ilin 1-ci qrant müsabiqəsində qalib gəlmiş və 20 may 2019-cu il tarixindən "Ali təhsil müəssisələrində beynəlxalq rəqabətliliyin artırılması mövzusunda ictimai müzakirəsinin təşkili" adlı layihənin icrasına başlamışdır. Layihənin icra planına uyğun olaraq birinci mərhələdə bu işlərin görülməsi nəzərdə tutulur:

1. Layihə çərçivəsində ilkin müzakirələrin təşkili üçün təhsil ekspertlərini dəvət etmək;
2. Ali təhsil müəssisələrində beynəlxalq rəqabətliliyin artırılması mövzusunda layihə ekspertləri ilə ilkin müzakirələrin aparılması;
3. Ali təhsildə rəqabətliliyin inkişafına dəstək verən təhsilə dair dövlət proqramlarının monitorinqinin aparılması.

Layihənin icrası 6 ay davam edəcəkdir.

Şura "Fermerlərin ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı istehsalı üzrə maarifləndirilməsi" layihəsini dəstəkləyir

"Gənclik və maarifçilik" İctimai Birliyinin "Fermerlərin ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı istehsalı üzrə maarifləndirilməsi" layihəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının 2019-cu ilin 1-ci qrant müsabiqəsində "Ölkədə ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının xarici bazarlara çıxış imkanlarının genişləndirilməsi ilə bağlı sahibkarlar arasında maarifləndirici tədbirlərin təşkili" müsabiqə mövzusu üzrə qalib gəlmiş və 1 may 2019-cu il tarixindən icra edilməyə başlanmışdır. Ötən dövr ərzində ekoloji təmiz kənd təsərrüfatı istehsalı, brend bitkilər, geni modifikasiya edilmiş bitkilər ilə bağlı ədəbiyyat məlumatları, hüquqi-normativ sənədlərin mənbələri, informasiya resursları müəyyənləşdirilmiş və imkan daxilində toplanmışdır. Onlar öyrənilmişdir və yeni sənədlər daxil olduqca öyrənilir, müvafiq sahə mütəxəssisləri ilə məsləhətləşmələr həyata keçirilir. AMEA-nın Lənkəran Elmi Mərkəzi və Şəki Elmi Mərkəzi, AMEA Genetik Ehtiyatlar İnstitutunun Quba Təcrübə Bazası, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin regionlarda yerləşən tədqiqat müəssisələri və onların fialları ilə məsləhətləşmələr aparılır. Layihə çərçivəsində kitabça və bukletlərin nəşr edilməsi planlaşdırılır.